

Гуць В.С., Яцюк М.М., Слободян О.П., Пушанко Н.М.
м. Київ, Національний університет харчових технологій

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ БЖД СТУДЕНТАМ ЗАОЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ.

Для вивчення дисципліни БЖД за програмою відводиться 54 год. як і для денної форми навчання. Аудиторних занять – 6 год., з них – 4 год. лекції і 2 год. лабораторних занять. Кожний студент виконує роботу за індивідуальними завданнями. Складає залік. Вивчається дисципліна на другому і третьому курсах.

Зміст 4-х годинної лекції має охопити огляд всіх розділів дисципліни з виділенням найбільш важливих тем, з яких проводиться лабораторна і контрольна робота. Для нашого університету, виходячи з його профілю, такими темами ми вважаємо захист людей від радіоактивного і хімічного ураження, від цих найбільш поширених і небезпечних уражаючих факторів.

Лабораторна робота має дві частини і дає змогу ознайомити студентів дозиметричними приладами різного призначення, дозиметричним і хімічним контролем.

За допомогою приладів проводять груповим методом визначення вмісту радіонуклідів в продуктах харчування, радіаційного фону в приміщеннях та

забрудненості різних поверхонь β – випромінюючими радіонуклідами. Результати вимірювань студенти заносять в протокол, дають пояснення і роблять висновки. Виконання другої частини роботи полягає в аналізі проб повітря з допомогою газоаналізаторів типу „Аквілон”. Звіт за виконану лабораторну роботу є обов’язковим для допуску до заліків. Студенти, які з будь-яких причин не виконали роботу, проводять її під керівництвом чергового викладача у відведені час.

Вважаємо доцільним продовжувати удосконалювати проведення цього ефективного виду занять.

На сьогодні у нас розроблені методичні вказівки для виконання лабораторних робіт, за якими студенти готуються до лабораторної роботи.

Для розробленої методики підготовки і проведення лабораторної роботи не вистачає тільки часу. За відведені дві години аж ніяк неможливо якісно провести цю досить цікаву і корисну лабораторну роботу.

Більш складним завданням для студентів є виконання контрольної роботи, яка включає одне теоретичне питання і два розрахункові завдання:

фізичні основи радіаційної безпеки та прогнозування наслідків аварій на хімічно-небезпечних об’єктах.

Для виконання розрахункових завдань розроблені методичні вказівки та комп’ютерна програма для розрахунків одного із варіантів завдання. Маючи базове рішення завдання, студенти змінюють вхідні дані і отримують нові результати, які потім аналізують і роблять висновки щодо впливу різних факторів на результат розрахунків.

Контрольна робота має бути захищена студентом з опитуванням не тільки про результати вирішених завдань, а також з теоретичних програмних питань.

Захищена контрольна робота та звіт за виконану лабораторну роботу підставою для отримання заліку студентом.

Проводячи навчальну роботу за наведеною схемою перед кафедрою виникають певні проблеми. Одна з них – це мала кількість годин для вивчення дисципліни; друга – недостатня кількість робочих місць в комп’ютерному класі (з кожним роком кількість заочників збільшується); третя – різний рівень підготовленості студентів і різний вид їх фахової діяльності; наступна – відсутність чіткої програми підготовки з БЖД (і не тільки студентів-заочників).

Ми вважаємо, що програма підготовки студентів з БЖД має бути диференційована вже на рівні типової програми. Тоді всі методичні матеріали будуть розроблятися для типової програми з урахуванням профілю підготовки студентів (інженерний, економічний, медичний, педагогічний), а робоча програма має бути забезпечена методичними вказівками і матеріалами до вивчення БЖД стосовно профілю підготовки в даному ВНЗ.

Більш складним завданням для кафедри є підготовка студентів-заочників спеціальності на 6 курсі. Кількість годин така ж – 6 аудиторних, види занять – лекції або практичні заняття, контрольні роботи і на завершення – розділ в дипломній роботі з цивільної оборони (захисту). Розділ має бути прив'язаний до теми спеціального і спрямований на вирішення завдань цивільної оборони як і в надзвичайних ситуаціях, так і для запобігання виникнення надзвичайної ситуації.

Кафедра має розроблені методичні матеріали для підготовки розділу з ЦО в дипломних проектах. Це комп'ютерні програми для розрахунків дипломних робіт і методичні матеріали з кожної теми дисципліни.

Як вже було сказано, теми розділів з ЦО для дипломних проектів мають бути прив'язані з роботою об'єкта, цеху, дільниці в надзвичайних ситуаціях; проектуванням, будівництвом об'єктів галузевої харчової промисловості; чистотом, знезараженням продуктів харчування і води від РР, ХОР і БЗ в надзвичайних ситуаціях. Для того, щоб на сучасному рівні грамотно обґрунтувати рішення з названих питань необхідно мати інформацію.

Така інформація (якщо вона є?) до нас не доходить. Це стосується нормативних документів та різних керівництв з захисту продуктів харчування та виробничих на підприємствах харчової промисловості від зараження ОВ, РВ, БЗ. А підприємства – це хлібозаводи, молокозаводи, м'ясокомбінати, млини, кондитерські фабрики, фармацева, цукрові заводи, заводи безалкогольних напоїв, молокожирові. На цих об'єктах працюють випускники нашого Університету.

За останній час ми не маємо ні одного офіційного документа відносно інженерно-технічних заходів цивільної оборони, норм радіаційної безпеки, допустимих рівнів та інше. І це робиться тоді, коли ми знаємо, що запобігти надзвичайній ситуації у 7-8 разів довше, ніж її ліквідувати.

Тому ми просимо звернути увагу методичної ради на ці проблеми.